

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Pénteken, November' 15 dikén, 1822.

Török Birodalom.

Zantéból Oct. 15-én indult jelentések következő tudósításokat közölnek:

A' Sulioták' meghodoltatása, 's ezen hadakozó nép' egy részének kivándorlása oltá, a' Törökök teljes hatalommal bírnak Albániában; 's Omer Basa 12,000 emberből álló sereggel Mesalonginak fordult. Ezen pontot Maurocordato Sándor mind' eddig vitézül oltalmazta; de helyheztetése most már nehézzé lett, mert minden védő eszközöket maga tartozik magának megszerezni, és a' több hadi fő Tisztek kik ötöt Philosophusnak (az az a' magok nyelveken Phantastának) tartják, inkább szeretnének neki paszszust mint segédse- reget adni, minthogy nem igen közvé- rék való, valamint nem volt Negri 's mások, kiktől megtudtak menekedni.

A' dolgoknak mostani állásában, nem reménylhetők hogy Moreákan valami elvá- lasztó ütközethez lehessen kezdeni. Mert ha szinte megtámadnák is az Insurgensek a' Korinthusnál lévő Törököket, a' mit ugyan eddig nem próbáltak, a' kimenetel nagyon kétséges. Mind azon helyek, mel- lyeknek a' Törökök birtokában vannak, u. m. maga Korinthus, Napoli di Roma- nia, Coron, Modon, Papras, a' Lepantói tengeröböl mellyébi várak, mind ezek a' Negroponti Jussuf Basa' ügyelése alatt an- nyira meg vannak elességgel és hadi eszkö- zökkel rakva, hogy ellenek minden os- trom sikertelen lenne. Más felől pedig a' Törökök is minekutána előbbeni szeren-

eséjeknek nem tudták hasznát tenni, ne- hezen nyomúlhatnak-elő a' félsziget' bel- sejében, hacsak módot nem találnak ben- ne hogy egy jóforma készületű armadát a' tengerszorossa által eltartóztassanak. De ez ismét a' Theszszaliai és Livadiai hadak- tól függ, mellyekről itt (Zantéban) híreink igen bizonytalanok és igen ellenkezők.

Konstantzinápolyból vett nyilván- ságos parancsolatra, a' Török nagy flotta oda hagyá a' Patrasi vizeket. Ezen flottá- nak további sorsáról egyebet nem tudunk, hanem hogy megkerülvén a' Matapáni fo- kot, szinte Cerigón túl, egy Görög hajóra sem talált, és hogy a' Kapudán Basának a' vala szándéka, hogy a' flottán lévő se- regeknek nagy részét Napoli di Romania' erősítésére fordítaná. Néhány napok oltá egy tengeri ütközet' híre terjedett-el, melly Spezia körül esett, 's benne a' Görög ha- jók sokat szenvedtek.

Navarino erősségét önként elhagyák az Insurgensek, nem lévén sem eleségek sem fegyverek, 's az erősség azolta a' Mo- reai és Jóniai szigetekbeli haramiák' és tengeri tolvajok' tanyájává leve.

Napoli di Malvasiában véres versen- gés üté-ki magát 's kimenetele még eddig bizonytalan. Egy csapat Spezioták fami- lijakkal egyetemben oda eveztek 's a' vár' kormányát kivánták magoknak általadat- tatni. Kivánságoknak ellene szegték ma- gokat a' Mainották, 's a' dolog erőszakos- kodásra került, mellynek következtében a' Mainották kéntelenítették a' várba visszavonulni, 's a' várost a' külső- váro-

sokkal együtt a' Speziotáknak engedni. Azonban ott is ostrom alatt tartja őket 300 emberével egy Giannetachi nevű Kapitány. A' Kapudán Basa, helyesebb tudósítást véve, az ottan történt dolgokról, a' különben sem igen erős helyet 24 óra alatt könnyen bévehetné volna.

Nem lehet ellátni, mi leszen ezen szerencsétlen félszigetből, ha a' dolgok az egész télen általígy találnak maradni. Az egymás közt meghasonlott Vezérek, vete- kednek a' pusztításban, 's a' lakosokat leg- utolsó vagyonjoktól is megfosztják. Ta- lán még legjobb lenne, ha csak egy Ve- zér keritené kezére a' hatalmat, a' mit Co- locotrini leghamarább megtehet. Ő, ha szin- te nem jobb, de bizonyosan minden esetre ravaszabb a' többinél, 's látszik rajta, hogy az Ali Basa iskolájának nevéndéke. Azt beszélnek róla, hogy nem régiben kihir- detteté Tripolizában az úgy nevezett Hel- leni Constitutziót, 's valami respublicai Igazgatás' formáját állítá ott fel. Ypsilanti Demeter, ki csupán a' neki tulajdon kö- zépszerűsége 's a' Colocotrini barátsága ál- tal tarthatá eddig fen magát, a' mint mond- ják Livádiába ment, hogy a' Török segéd- seregek' előnyomulását mind azon mó- dokkal hátráltatná, mellyekre maga a' hely- nek fekvése alkalmatosságot szolgáltat.

Szigetünk, a' mult nyár' eleje óta azon szerencsétlen idegenek' menedéke, kik lelkeknek első hevét követvén, a' Görög dolgoktól magokat elfoglaltatni engedék 's az Insurgenseknek segítségére jöttek.

Spanyol Ország.

A' Diario d'Urgel, melly a' Régenség Ujságát váltotta fel, Báró d'Erolesnek kö- vetkezendő Proclamatióját közli, mellyet Oct. 10d. Ageri fő kvartélyából a' Catalo- niai tartománybeli Militziákhoz bocsátott.

„A' pártosok elkövetvén mindent, hogy

azon systemát fenttarthatnák, mellyet Eu- ropának egy Fejedelme sem hágy helybe 's a' melly a' Nemzet' kívánságaival 's hasz- naival ellenkezik, hozzátok folyamodtak; erőtlenekek lévén tetteikben, fortélyban ve- ték minden mesterségeket 's tiszta gondol- kozástokat, hamis okoskodás által igyekez- ték megzavarni, hogy balgatag theoriáji- kat 's bitanglásaikat sikerrel koronázhat- nák. Vallyon mi jókat várhattok tőlök? Mert a' helyett, hogy a' tizedet kevesítet- ték, más eddig ismeretlen adókat vetettek a' nyakatokba. Azon karbelieket (a' Ne- mességet és Papságot) kiknél pártfogást, kik közt barátokat találtatok, semmivé tet- ték, 's vallástoknak szolgálit siralmas ül- dözésbe vették. Ha pedig olly hatalmasak mint hirlelik, miért ragadnak ki bennete- ket familiátok' kebeléből? Ha olly előme- netelt nyertek, mellyel dicsekszenek, hol az az armada, mellyet általatok akarnak kipótolni? 'S ha mi valóban annyira tehe- tetlenekek vagyunk, mint ők mondogatják, miért nem támadnak meg bennünket? Miért haboznak hadi plánumokban? Miért allapodnak meg mindjárt a' szélén Cata- loniának, 's miért nem merészelnék védő állásaikból kilépni? Miért keresnének egyébért nálatok segedelmet, minthogy erejekben nem bíznak.“

„Tartománybeli Katonák! Száljatok magatokba; fussatok a' vétke 's Felségsér- téssel és erkölcstelenséggel békevert zász- lóktól! Jöjjetek hozzánk; mi kiterjesztett karokkal 's testvéri érzéssel fogadunk, 's szentül megígérjük, hogy Eleink' erköl- cseit 's szokásait védelmezzük, és a' Né- pek' boldogságát nem homok-fundamen- tomú hamis theóriákra, hanem atyai igaz- ságos uralkodáson építjük, a' melly a' Nemzeten ejtett sebeket meggyógyítja. Hogy pedig gondolkozásunk 's célunk' tisztasága felől bizonyosok lehessetek, ime

arra kötelezzük magunkat, hogy azokat, kik hozzánk által jönnek, honnjaikba visszaeresztjük. A' kik fegyveresen állanak seregeink közzé, azokat megjutalmaztatjuk 's eddig viselt rangjokban 's zsoldjokban megtartjuk. De ha a' pártosok zászlói alatt nyakasan megmaradtok, 's bag-nétaink 's kardjaink béérnek benneteket, azt egyedül magatoknak tulajdoníthatjátok."

„Tartománybeli Katonák! Isten és Király! ez választott mondásunk. Hasonlítsátok egybe ezt a' Constitutziósokéval, melly Szabadság vagy halál, 's ítéljétek-meg mellyik illik inkább hozzátok. Ki fordítaná fegyverét Istene és Királya ellen? Valóban senki sem! Az, a' ki az utóbbi veszedelmes háborúban vezéreték 's társatok volt, örömet táplálja magát ezen reménységgel, 's ugyancsak az ajánl néktek oltalmat és segédelmet, mint a' Régenségnek tagja 's a' királyi seregeknek Fő-vezére — B á r ó d' E r o l e s.

Az Etoile azt állítja f. h. 3diki levelében, hogy Urgelből Oct. 25dikéről hivatalos jelentést vett, mellynek következtében Constitutziós Brigadéros Torrijos a' Royalistákat Castelfoltnál (Calaf mellett) megtámadta, de 600 ember veszteséggel visszaverettetett 's egy bombának elpattanása által halálos sebet kapott. Cardona nagy szűkét látja az eleségnek 's olly ponton áll, hogy magát rövid időn feladja.

A' Hadi-miniszter többféle számadásokat terjesztett-elő, hogy Departementjének állapotját a' Cortesekkel és a' Nemzettel, annak minden ágaiban megismerethesse. A' mostani Linea-ármadának, 's a' Militziának valóságos állapotját, 's utóbbinak a' tizenkét katona-divisiókra lett felosztatását egyenkint előszámlálta; hasonlólóul cselekedett Francia Ország', Por-

tugallia' és Nagy Britannia' hadierejekkel, ez utóbbi alatt csupán Gibraltárt értvén, úgy azon francia hadi seregekkel, mellyek vizsgálódó-ármada név alatt vannak a' 9d., 10d., és 11dik katona-osztályokban. Végre még három lajstromot adott-bé a' Miniszter, mellyekben a' félszigetnek 5d., 6d., és 7dik Katona-osztályaiban az Insurgensek' hadierejét számolta-fel 's terjesztette-elő, emlékeztetvén a' Corteseket, hogy azoknak elszélyesztések végett hathatós rendszabásokat hoznának.

Riego, Malagából Algesirasba ment. Onnan Oct. 2d. Ceutába evezett, hol igen nagy szivességgel fogadtatott. Oct. 3d. 24 Militziától kísértetvén, a' félszigetre ismét visszament. Generális Butron a' vár' Commandánsa maga is a' partig kísérte, 's elindulásakor a' várbeli ágyúkat kilöveté.

Francia Ország.

Párizs Nov. 1sőjén. A' mai Moniteur azon Pápai Bullát közli, melly a' Francia Országi Dioecesiseket határozza-meg, 's ezen kívül azt a' királyi rendelést, mellynél fogva a' nevezett Bullának elfogadása és kihirdettetése fentartván a' fentartandókat parancsoltatik.

Az említett Bullának következtében az Érsekségek' és Püspökségek' száma az Országban nyolczvanra megy. Az 1817-diki Concordatában kilenczven kettőre, az 1801edikiben pedig (Napoleonnal) ötvenre határozottatott a' Dioecesisek' száma. A' Revolutzió előtt száz harmincz kilencz Érsekség és Püspökség volt Francia Országban, ide számlálván a' Korszikai öt 's az Avignoni Grófságbeli négy székeket is.

Ugyancsak a' mai Moniteur közöl egy más Oct. 31d. költ királyi rendelést is, melly szerint a' Toursi (du Chilleau), a' Sensi (de la Fare), a' Rheimsi (de Concy) és a' Párizsi (de Quelen) Érsekék;

nemkülönben a' következő Püspökök, u. m. a' Royesi (de Boulogne), a' Chartresi (de Latil), a' Straszburgi (Herczeg Croi) 's a' Hermopolisi (Abbas Frayssinous, az Unverszítás' Nagymestere) Francia Országai Pairekké nevezettek.

A' jövő esztendőnek első napján kezdve, minden katona vas nyoszolyát kap, hogy a' kaszárnyákban annyival inkább fel lehessen tartani a' tisztaságot.

Nagybritannia és Irlandia.

A' híres Hunt a' mult Oct. 30d. szabadult ki Ischesteri fogságából.

Brighthonban Oct. 29d. Wigney György Úr egy heringet éven-meg reggelre, annak belsejében egy borsónyi nagyságú gyöngyöt talált.

Két Sicziliák' Királysága.

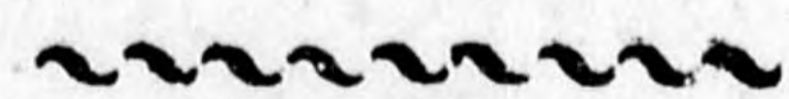
A' Vezúvnak kirontásáról, mellyet közelebbi levelünkben említettünk, számos Nápolyi tudósítások következőket jelentik:

„Oct. 21d. délelőtti 10 óra tájban a' Vezúv, közelgető kirontásának jeleit kezdé mutogatni, de a' jelek olly csekélyeknek látszottak, hogy a' környék nem igen tartott semmi veszedelemtől. Időről időre kezdé azonban háyni a' hegy az égő matériát, 's a' Láva apró folyamotonként omlott lefelé. Ez estveli 9 óráig mind így tartott, attól fogva éjfélutáni egy óráig csupán a' szakadatlan földalatti rengések hallattak. Ekkor (kevéssel a' Király' Verónába indulása előtt), iszonyú lett a' fő torokat' kirontása. A' füst és lángoszlop melly rendszeren Pignának nevezetik, négy mértföldnyire emelkedett; a' láva egy mértföldnyi szélességben omlott-le a' hegyoldalon. Két és három óra közt új kiron-

tások estek, 's akkor a' Portici, Resinai és Torre del Grecói lakosok, mint a' melly helységek leginkább ki valának tétetve a' veszedelemnek, Nápolyba futottak, a' hol a' della Maddalena hídjánál az Oliveto hegy' tövében tanyáznak. Torre del Grecónak 14,000 lakosai közül csupán 500 maradt otthon, hogy a' hátra hagyott vagyont őrizze. Pugliano mellett 100 hód szőlőt borított-el a' láva.

Lombard-Velencei Királyság.

Veronából f. h. 4d. Indult tudósítások ezt tartják: „Mult csötörtökön estveli öt órakor a' legjobb egészségben érkeztek-meg ide a' Sardiniai Király és Királyné Ő Felségek. Ő Cs. Kir. Felsége Croce-biancoig kocsizott elejekbe, hol a' szíves fogadtatás után udvari szekérke ültek Ő Felségek, 's ágyúk' durrogási közt folytaták útjokat a' város felé. A' katonaság a' S. Zeno kaputól a' Giusti palotáig spalírt formalt, 's számos kocsik és nézők ékesítették a' menetet. Más nap 12 óra után érkezett Ő Felsége a' Nápolyi Király, kinek Ő Cs. Kir. Felsége hasonlóképen eleibe kocsizott S. Lugiaig, 's menetelek éppen olly fényel ment végbe mint a' tegnapi.

Nov. 14d. Bécsben, a' Státus papirosainak közép-árrok:

Státus kötelezőlevele 5 pCtmal C. P. 86 1/4; Ugyan az 2 1/2 pCmal 43 1/8; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 for. C. P. —; Ugyan az 1821ről 100 for. Conv. P. —; Bizonyítás 1821dik költsönről 100 forintért Conv. Pénzben —; Bécs Városi Banko Obligátziók 2 1/2 pCtmal 39 1/4; 100 forint Conv. Pénz 249 7/8 for. V. Cz-ban — 1 Bank-Aktzia 937 1/2 f. C. P.

A' Gabona négy fő nemeinek ár-
rok általjában, Oct. 28d.—Nov. 2d.

(Mérőjet garasra számlálva V. Czban)

Búza. Rozs. Árpa. Zab.

Bécsben Oct. 29d.	128	92	85	70
Nov. 2d.	143	90	86	72
Stockerauban				
Oct. 27d.	125	98	—	61
Fischamenden				
Oct. 29d. és 31d.	—	87	80	57
Nagy Enzersdorfon				
Oct. 30d.	121	95	78	56

Magyar Ország.

Pesten a' Kir. Univerzitas Nov. 4d. tartotta a' Sz. Lélek' segítségül hívását, a' midőn Fő Tiszt. Battányi Aloyz Úr Esztergomi Kanonok és Apatur mondta a' nagy Misét, melly után az Univerzitas Tagjainak és több érdemes Vendégeknek jelenlétekben, T. T. Volfstein József Úr a' felsőbb Mathesisnek Profeszszora, az Univerzitas' nagy palotájában tudós beszédet mondott a' Mathesis-tudományának hasznáról és szükségéről.

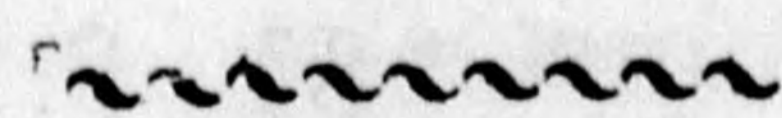
Hatvanban, Pestől két postányira Oct. 20d. meghalt Fő Tiszt. Stetner Bernard Úr, Sz. Mihály Préposta, és ezen M. Városnak mintegy 28 esztendőök oltá volt érdemes Plébánusa, életének 65dik esztendejében, kit jeles tudománya, papi buzgósága 's a' szegényekhez viseltető jószívűsége mindeneknél tiszteletre és szeretetre méltóvá tett.

Léváról Bars Vármegyéből az a' szomorú jelentés érkezett, hogy Oct. 27d. midőn éppen az Ajtatos-Iskoláknak egyik Szerzetese P. Raffay Úr új Miséjét népes gyülekezet előtt végezné, a' városnak távol való részében tűz támadt, és a' nagy szél miatt olly hirtelen elterjede, hogy minden segítség majd lehetetlenné vált, és

kevésidő (két óra) alatt 205 ház leégett. A' szerencsétlenség annál nagyobb, mivel némelyeket ollyakat is ért, kik az előbbi tűz által is meg voltak károsodva, és mivel a' mostani tűz, a' városnak szebb részén, a' hol t. i. a' kalmár és kereskedő boltok válnak ment keresztül. — A' kártvallottaknak nagy szerencsétlensége, minden jószívű Keresztyént hathatós adakozásra serkent.

Soprony, Nov. 7d. Ma ritka aratási innep tartatott városunkban. Valamelly polgárgazda' szántóföldén mult nyáron a' szél sok árpát kivert; melly kivert mag a' nyári aratás és arra következő kora szántás után kihajtott; 's a' hosszás őszi meleg rászolgálván annyira megnevelkedett, hogy kész másodszeri-érés-gabona. Illy szokatlan idejű földgyümölcs learatásának egész pompát ütöttek a' lakosok. A' kimenő aratók felczifrázkodva, muzsikaszóval kísértettek ki a' szántóföldre. Talpon volt örömében majdnem az egész városi nép, melly az aratás munkáját ottkin végeztig nézte. Meglévén a' munka, 's az aratók megebédeztén, víg muzsikájjal megjárták a' város' utszajit; és több helyen is megállapodván tánczba kerekedtek.

Az ittvaló Ev. Lyceumnál e' beállott iskolai esztendőben az az ujság, hogy az előbbi szokott tanulmányokon kívül előadatik a' Paedagogica és Hazai Literatura is; a' mi pedig legfigyelemre-méltóbb, emez magyar nyelven.

Tudósítás a' Szalárdi Savanyúvízről.

Bihar Vármegyében, Méltóságos Gróf Csáky Antal Úr Adorjáni Dominiumában fekvő, Szalárd nevű Helység' határában, találtak volt még 1798dik esztendőben egy

savanyú víz forrást, a' Berettyó vize Dan-
cza nevű szakadékjának a' partján. Ezt
a' vizet a' Vármegyének akkori Physicusa
chemice megvizsgálta, és a' Vármegyének
bejelentette; 's abban az esztendőben né-
mellyek éltek is vele: de minthogy a' for-
rás a' Berettyó vizéhez közel ered, annak
kiáradása a' forrást is el borította, és édes
vizzel felelegyítette; melly miatt a' for-
rással többé senki sem gondolt.

A' közelebb múlt esztendőkben, mi-
dön a' Helységbeliek a' legelő-mezőken
kútakat ástak, egy kútban savanyú vizet
találtak; és ez a' kút lett a' savanyú víz-
nek az a' forrása, mellynek már tavaly né-
mellyek, az idén pedig igen sokan vették
hasznát. — Ez a' víz mint a' jóltévő ter-
mészetnek becses, és ezen a' vidéken rit-
ka ajándéka megérdemli, mint az egész-
ség dolgában igen fontos tárgy pedig meg
is kívánja, hogy belső alkotó részeiről és
orvosi hasznairól a' közönség voltaképen
tudósittassék: de még eddig bizonytalan,
meg vagy-e a' víz a' Chemia reguláji
szerént vizsgálva; legalább semmi sincsen
felőle közönségessé téve. Méltán várja a'
közönség a' Nemes Vármegye két rendes
Physicusától, hogy ezt az egészség dol-
gát, és a' Vármegye dízét egyformán ér-
deklő tárgyat, minden részben mennél
előbb tegyék esmeretessé. Míg ez meg
lenne, nem lesz talám egészen haszontalan
a' víznek azon megvizsgálását közölni, mel-
lyet egy Eperjesi Patikárius tett, és a'
vízhez közel lakó Chirurgussal közlött. —
E' szerént volna egy messzely vízben 6
grán vas, (ez nem látszik hihetőnek len-
ni) egy grán konyha só, három negyed-
rész grán szóda, és valami kevés gas car-
bonicum. De mind ezeket az alkotó ré-
szeket sokkal bizonyosabban lehetne hely-
ben meghatározni, mint a' víztől távol
eső Eperjes városában.

A' mit külsőképpen lehet felőle mon-
dani, ezekből áll. A' víz kevésbé pezseg;
de ha az ember bor közzé tölti, és fecs-
kendezővel izgatja, nagyon felbuzdúl. For-
rása olly gazdag, hogy nem lehet egészen
kimerni; mikor én ott voltam felette sok
ember itta; ezen kívül négy szobában lé-
vő nyolcz kádba, szüntelen hordották a'
hideg és meleg vizet feredőnek, még is
el győzte; hanem délután nagyon meg-
szaporodván a' szomszéd helyekből a' lá-
togatók, egy kevésbé megzavarodott a' víz:
de csak mintegy fél fertályt kellett várakoz-
ni, hogy tiszta vizet lehessen inni. A' for-
rás elég mély, és azt beszéllik a' Szalárdiak,
hogy mikor erre a' forrásra akadtak, a'
víz bükfa levelet is hozott-fel magával;
melly annak a' jele volna, hogy ez a' for-
rás a' távolabb eső bükkes bérczekből szi-
várog le. Kár azomban, hogy a' forrás
soha sem jő ollyan fel, hogy ki lehetne
a' kútból eresztteni, mert lapályos helyen
vagyon.

A' forrás egy tágas, sík, lapályos,
de a' Berettyó áradásától szabad mezőn
vagyon, mellyet Éjszakról, hegyen fekvő
Vajda és Szent Imre nevű helységek kies
fekvésű és jó bort termő szőlő hegyeik-
kel, napkeletről és a' déli oldalról erdők
vesznek körül, és gyönyörködtető kiné-
zést formálnak; mellyet nagyon nevelnek
a' réz erdőnek napkeleti és déli részein
felemelkedett, de távolabb eső bércei,
és némelly helységeknek oda látszó részei.
Nem messze a' forráshoz a' Szent Imre
alatt lévő térségen, látszanak a' régi Ador-
ján várának omladékai. Napnyugotra fek-
szik Szalárd helysége, a' víztől mintegy
egy fertály órányira.

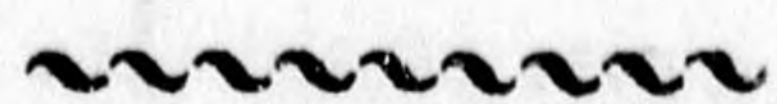
Minthogy ezzel a' vízzel való élés
csak ezen esztendőben kapott lábra, nin-
csenek még a' Vendégek elfogadására al-
kalmatos épületek; vagyon mindazáltal

már négy ferdő szoba deszkából készítve, ámbár ezek még nincsenek tökéletesen elkészülve, minthogy sietve épültek. Vagyon ezen kívül két szoba egy konyhával építve; de ezek is elégtelenek a' vendégekhez képest, és ez az oka, hogy a' körül belől lakó Uraságok legfeljebb is reggeltől fogva estvéig múlatnak ottan; de még eddig betegek gyógyulás végett, huzamos ideig ottan nem múlattak. Vagyon azomban eddig is példa, hogy a' régtől fogva sinlődő beteg egy ideig tartott ferdése után helyre állott. Vagyon egy boros pincze is, és két leveles szín.

A' készülétek azt mutatják, hogy a' Méltóságos Uraság mind a' közönség javára, mind a' maga hasznára czélozó tekintetből, a' vendégek számára megkívántató alkalmatosságokat a' lehető serénységgel fogja elkészíttetni, melly ha meg lesz, és a' víz orvosi hasznai hiteles formában közhirre tétetnek, reményleni lehet, hogy ez a' környék kevesebbé fog ezután Bártfára, Rankra, és más távol eső Savanyú vizekre járni. A' természet sokféle ajándékaival eddig is méltán dicsekedő Bihar Vármegyének diszét pedig, ez a' víz is fogja nevelni.

Az út a' vízhez könnyű, kivévén azt, hogy némellykor a' Berettyó vizének kiáradásai némelly helyeken megnehezítik azt: de ezt az akadályt kevés munkával el lehet távoztatni a' Nemes Vármegyének, mellynek külömben is az útakra különös gondja vagyon.

Böszörményi Pál.

L i t e r a t ú r a.

Hébe. Zsebkönyv 1823ra. Kiadta Igaz Sámuel. Bécs, Strausz Antalnál 317 lap.

A' Heliconi Virágok 1791., 's a' Kis Zsebkönyvei 1798. és 99. alig jelenének meg, 's azonnal elakadának; sem belső sem külső becsek nem tudá annyira megkedveltetni, hogy Nyomtatójok hasznát látta volna folytatásaiknak: Igaz tavaly kibocsátá a' magáét, 's kevés hetek alatt kénytelen volt a' Munkát újra nyomtattatni, noha egy másodikat Kisfaludy Károly is adott. A' haza így kettőt bir: Hébet és Aurórá, mellyek a' Külföld' Zsebkönyveivel is bátran öszvemérkezhetnek. Fenn maradnak e sokáig? 's a' kettő nem fog e végre egyé olvadni? Az elsőt óhajtjuk és reméljük: nem a' másodikat. A' Monopoliumok a' Tudományok' Országában is károsok, veszedelmesek, 's mi gyarápíthatja inkább az ügyet mint a' baráti vetélkedés? Éljen mind Hébe, mind Auróra, 's terjessze a' nyelv' és mesterség' szeretetét, kivált a' szép nemnél; 's a' hatalmasan emelkedő Nemzetet vigyék elébbre a' szép pályán!

Ez a' második esztendei próba nem érdemli kevésbbé a' javalatot mint a' tavalyi. A' felvett darabok közt egy sincs, melly a' Kiadó' kedvezésére méltatlannak mondathatnék, 's a' maga Mariája, nem kis részben Gróf Mailáth János Úr után, szép hisztóriai előadás. A' reze (egyiket kivévén) megfelelnek a' várakozásnak. A' Fac - similében egyedül a' Cancellarius Gróf Teleki Sámuel' keze nincs teljesen eltalálva; a' többi, nevezetesen a' nagy Vayé is, példányához igen jól hasonlít.

Superint. Kis itt új fényben ragyog; scandált rímes sorú darabjában; 's irigylést érdemlő triumphussal lép a' Haza' ol-tarához, körül fogva Lajos és János fiaival. Báró Lakos, Obristlieutenant a' Generál - Stábnál, ígéző tollal festi a' Ná-poly' tündértáját; Papp pedig az Olvasót

a' Róma' látásához széles tudományainak kincseit fejtve készíti - el. Eggy más Pap nyolcz sorban mond sokat; melly nem kis mesterseg, 's kevésnek jutott adomány. A' Teleki háznak három maradéka, a' Paszmosi Ferencz, 's Báró Podmaniczky Lajos és Gróf Rháday Gédeon méltóan jelennek-meg itt is; inkább szeretnénk mind-azáltal az elsőtől buzdító Csata dalokat hallani mint idegen énekeket. Edvi két angol ízlésű darabbal ajándékoza - meg bennünket, Vitkovics eggy rácz - ízlésű lággyal; Édes Gergely pedig gyönyörű Variatióját adta a' nem szép, de sokaknál kedves Petri - Gulyásnak. A' derék Rákosi Sándor (kijegyzett Rector Prof. az Unitáriusok' Tordai Collegiumában) Schilleri lélekkel víva - meg a' nyelv' hatalmas Géniusával, 's kiseded Epósza mutatja, hogy ismeri Homéert. Döbrentei Ossziáni lanton éneкли a' szerencsétlén Zay Klárát, Visegrádon, 's Átka, eggy gazdag Haszontalan sírjánál, mindent meg fog rázni, csak a' Haszontalanokat nem. Gróf Dezsöffy hasonló magához az Özvegy Báró Meskó Antalnéhoz írt Epistolában, magyar tüz-zele és franczia könnyűséggel. (lap 35 toll' hibája a' három kereszt, a' három hegy helyett, 's lap 34. így kell olvasni a'

sort: Boldogabb fül után jobb tanáccsal éltél. *)

Ennyi szép, ennyi gyönyörű darab közt nehéz elmondani, mellyiket illesse a' pálmaág: de Referens, ki tapasztalásból tudja, melly izzasztó munkába kerül a' szép - könnnyű, 's mennyivel nehezebb igen rövidet írni mint igen hosszát; azt a' Vitkovics' Anacreonticonának adná, 's a' Ponori' Angyalának, 's semminek nem inkább mint a' Szent - Miklós' édes dalának lap 152. Az Iskolák arra tanítanak bennünket, hogy a' numerus nagy szépséget önt - el a' beszéden, 's ide az is számláltatik, midőn a' beszéd' eggyik része játékosan, de nem keresett játékkal, felelget a' másik részre. Illyen itt az 1, 2, 's a' 7, 8 sor; 's a' 3, 4, és a' 9, 10; 's az 5, 6, és a' 11, 12. — Melly virágokat ad nekünk nem sokára az Ifjúság' örök Istennéje, és az, a' ki a' nappalt felhozza! Mert ők azt adni fognak bizonyosan! — Sz... Novemb. 2d. 1822.

K. F.

*) Toll' hibája a' 29. lapon ez is: „rom' dombjain.“ Olvassd: „rom' halmain.“ 's a' fület - szaggató rom' dom el lesz mellözve.

~~~~~

A' Magyar Kurír' tisztelt Olvasójához.

Minekelötte a' jövő postával bővebb jelentést tennénk Ujságunkról, ez úttal csupán azt említjük, hogy annak ára a' régin marad, t. i. egész esztendőre 28; félre 14 f. V. Cz., és azt kérjük tisztelt Olvasójinktól, hogy rendeléseiket úgy méltóztassanak tenni, hogy azok hozzánk, legfeljebb a' jövő Dec. harmadik hetében felerkez-
hessenek.

Pánczél Dániel és Igaz Sámuel.